

לשון חכמים

כללי תרגום מלשון הקודש לארמית

כללים
בש"ס

השוואות מילים מהגמרא לתרגום אונקלוס

**מבנה
סוגיה**

לשון יחיד ורבים
זכר ונקבה



כל הזכויות שמורות למחבר
אין לצלם להעתיק או לשמור
בשום מאגר מידע ללא אישור
בכתב מהמחבר ללא שום
הוראת היתר כלל

**לפרטים הזמנות הצעות רעיונות
והנצחות**

טל 052-76-34-707/8

פקס 1-532-500-270-8

L336582414@gmail.com מייל

(מס' קטן של "לשון חכמים")

כתובת למשלוח דואר

לשון חכמים מנחת יצחק 6/6

ירושלים

עיצוב ועימוד:



ורדיגר דיזיין

werdiger.co.il | 03-6188488

הרב נפתלי נוסבוים
אב"ד בביד"צ שע"י ישיבת אהבת שלום
וראש ישיבת חיי-משה
ירושלים

כ"ז אב ה'תשנ"ד

כ"ז

הנני בזה באכת המליץ לכתבים
אנדרל הספר התלוב האון תנאים י
אשר תיבד הרב ר' יצחק ווינטרניק פליסא
והוא ביאורים ומקור מילים במס' הנאמרת
בתנ' אשר בהם מליץ אינמאיות והתלמודים
שיחיו אינן יודעים כדאן את התנאים המלאים
ממק נסיון יש לו טון טהור מלאך בתנ'
וכאן שימני לז' וט' המסיעים מולד מצעור
הצון שהיון תפסם את התנאים
וקוואו יש בזה מעלת עובדה הן המלאים
ובן המלאים שיחיו והן התלמודים והנני
אביט מקרב אל שיצרת מדוק על המלאים
חפוצים מאור כל המלאים הנצרכים
התנאים והתנ' הנצרכים והנני ביד
יצא להגדיל אורה ולהאדירה לשוכת
הסתירה אינך
הנ' רכב המורה
למען עוסקים



הרב שמאי קהת הכהן גראס

3"1N דקה 4 מחזיקי הדת דחסידי בעלזא בא"י

רח' דברי חיים וקרית בעלזא ירושלים עיה"ק ירושלים תובכ"א

10/10/10 300

חובב אלס ספר חלום הנקרא לשון חפזים אשר חבבו העיתון
הזה ב' צ"ח אל (חובב) וי"ח הענין והענין והענין

אברהם בן יצחק ויהודה בן יצחק
אברהם בן יצחק ויהודה בן יצחק

אין אחרות ואלו שיש להם חלקים רבים
אין אחרות ואלו שיש להם חלקים רבים

אשר נכתב ונאמר ויהי ערב ויהי בקר ויהי יום אחד

בזה הענין אין מאמר יחיד המלך המשיח

Handwritten signature: *Handwritten signature*

הרב
שמאי קחת גדוס
מו"ד יקחל מחזיקי הדת בא"י
דברי חיים 7
קרית בעלזא
ירושלים

פולחן

והלצנו על זה הא דאיתא במשלי (י"ב י"ח): **יֵשׁ בּוֹטָה כְּמִדְקָרוֹת חָרָב וּלְשׁוֹן חֲכָמִים מְרַפָּא**, וכן (שם ט"ו ב): **לְשׁוֹן חֲכָמִים תִּיטִיב דָּעַת**: תלמיד היודע ומבין את **לשון הגמרא**, דברי הגמרא הם עבורו **מרפא ומטיבים את דעתו**, אך תלמיד שלשון הגמרא זרה לו, הרי הוא עומד מחוץ לבבא דגמרא (-לשער הגמרא) ודברי הגמרא קשים עליו כברזל.

משום כך עמלנו על הוצאת חוברת זו שמטרתה להיות **כלי עזר להבנת המילים**, והיא בבחינת **דבר השווה לכל נפש**, וגם תלמיד שמתקשה יוכל לשבת ולהנחיל לעצמו את לשון הגמרא, ללא גדול עומד על גביו. ישנן כמה אפשרויות לימוד, אם ע"י קריאה, או ע"י כתיבה כפי שיבואר לקמן בהוראות, אך הדגש הוא על לימוד ביאורי המילים. מנסיון רב נוכחנו שיש תלמידים שהקושי שלהם איננו ביכולת התפיסה, אלא באפשרות להתרכז בלימוד תוך כדי שמיעה, והלימוד בדרך ויזואלית וכתיבה יסייע להם רבות. אנחנו משאירים לשיקולו של המלמד/האב המכיר את נתוני תלמידו/בנו, האם לכתוב ע"ג האותיות המקווקות או לעבוד עליהם בצורה אחרת כפי שיבואר לקמן, רק זאת רצינו לציין שתלמידים רבים שהתקשו בלימוד, הכתיבה חוללה אצלם פלאות. וידועים דברי החזו"א שכתבה שווה לשבע פעמים חזרה.

התאמצנו מאד לדייק, ולשם כך העברנו את החוברת להגהה אצל כמה וכמה מלמדים מומחים בעלי ותק ונסיון, למרות זאת יודעים אנו שהמלאכה עדיין לא מושלמת ומצפים להערות נוספות שיתקבלו בברכה ובמידת האפשר נשפר על פיהן בהוצאות הבאות. ברכתנו מראש למעירים ולמאירים שיזכו להיות ממצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד.

בחוברת שלוש צורות עבודה: א. טור מדברי הגמרא מול טור ביאורי המילים. ב. ביאורי המילים. ג. מבחן.

אפשר לעבוד מפעם לפעם בדרך של כתיבה על גבי האותיות המקווקות. ילד שאוהב לכתוב יעבור על הטור שבו נמצאת לשון הגמרא וגם על ביאורי המילים. ילד שמתקשה בכתיבה יעבור רק על טור ביאורי המילים. אך בדר"כ ילדים לא אוהבים לכתוב הרבה, ע"כ אנו מציעים שהילדים ידגישו את המילים בארמית והביאור המקביל ע"י מתחת קו תחתיו או ע"י לורד זוהר, לפי סדר ביאורי המילים שבעבודה ב', לדוגמה: (בעמ' ז')

אפילו טובא נמי	אפילו יותר (מקב) גם (הרי אלו שלו)
-----------------------	--

מומלץ לפני הכתיבה/הסימון לקרוא בפה את שורת הגמרא ואת שורת הביאור. כדאי לנסות לומר את הביאור בעל פה, יהיה יותר קל לילדים לבצע את זה אם הם יעשו את העבודה בזוגות.

חשוב לעשות את עבודה ב' לאחר עבודה א' ולא להפוך את הסדר.

מבחן צריך להעשות בחוברת סגורה ולכן יש לתלוש את המבחן מהחוברת קודם עשייתו. ישנה אפשרות, לפי שיקול דעתו של המלמד, ללמוד את ביאורי המילים מתוך החוברת

לפני לימוד הגמרא בפנים, לתלמידים רבים הדבר יקל מאד את לימוד הגמרא.

אפשר לשנן מתוך החוברת באופן קבוצתי, כשתלמיד אחד קורא משפט בארמית ושאר התלמידים אומרים את ביאורי המילים, תוך שתפקיד הקורא עובר בתור בין התלמידים. באופן כזה נצליח לשלב גם תלמיד מתקשה שחושש להתמודד לבדו. על מנת לגוון, אפשר לתת לתלמידים בטור אחד לקרוא משפט בארמית כשתלמידי טור אחר קוראים את הביאורים, וחוזר חלילה.

הורים שנותנים את החוברת לילדיהם שלא במסגרת ה'חדר', מומלץ מאד לדאוג שהילד יעבוד בחוברת עם חבר, וידוע מאמר חז"ל: וקנה לך חבר, ובפרט כשכותבים בקנה.

מקרא: ביאורי מילים מתייחסים בדר"כ לשני העמודים הפתוחים, כגון עמו' י"ב ב"ג (ולאו דווקא לעמוד בו הם כתובים), במקרים נדירים הוכנסו ביאורי מילים מעמודים סמוכים, ביאורי מילים אלו סומנו בחץ, כשחץ ימני (>) מסמן לעמוד הקודם וחץ שמאלי (<) לעמוד הבא.

חכמי המשניות והבריתות נקראים **תנאים**. כשהגמרא מביאה משנה היא אומרת **תנן** (בדרך כלל), וכשהגמרא מביאה ברייתא היא אומרת **תניא**.

ברייטא	משנה
↓	↓
תניא	תנן

האמוראים

לאחר תקופת התנאים החלה תקופת האמוראים, אלו החכמים שפירשו את המשניות, וגם הוסיפו הלכות שלא נכללו במשנה. בסוף תקופת האמוראים אספו רבינא ורב אשי את דברי האמוראים וסדרום יחד וזאת הגמרא.

גמרא פירושה לימוד / הסבר, בגמרא מפורשים ומבוארים דברי המשנה.

כלל: האמוראים אינם יכולים לחלוק על התנאים.

הגמרא חוברה בשפה הארמית, ויש מספר כללים שיקלו לדעת לתרגם מארמית לשון הקודש, נחזור עליהם גם בהמשך במקומם.

דוגמה		מחליפה את האות בלה"ק	האות בארמית
בלה"ק	בארמית		
שלוש	תלת	ש	ת
זהב	דהב	ז	ד
צמר / צאן	עמרא / עאן	צ	ע
היה	הוה	י	ו
חזר	הדר*	ה	ח
ש-אמר	ד-אמר	מחליפה את האות ש' בתחילת מילה (שמשמעותה המילה אשר)	ד' בתחילת מילה
על מקל	א-תיגרא	מחליפה את המילה על	א' בתחילת מילה

* הערה: התחלפו גם האות ז' באות ד'

משנה - אלו מציאות של

הערות

- 1 סתם פירות בגמרא הכוונה לגרעיני תבואה.
2 כך היה הדרך למכור דגים.
3 כל הצמר הגזוז היה נראה אותו דבר.
4 הצמר היה נמכר בחבילות אחידות מסורקות, בצורה הדומה ללשון.

ביאורי מילים

כריכות	אניצי פשתן
עאלאי דבלע	עאל
גיבי צמר	כלי אנפוריא

שעם:

כריכות

עגולי דבלה

גיזי צמר

אניצי פשתן

עגול

כלי אנפוריא

⁵ עצה, ובתוכו חרם

כבר ובתוכו מצות⁶ כבר ולחם, ובתוכו מצות (מטבעות כסף)

כ"י אנוואריא ⁷ כ"י חזלים

גמ' - מצא פירות מפוזרין וכמה א"ר יצחק קב בארבע אמות:

ה'כ"ו ת"ש

אויך נאכאז

א.ו. צאצא נפילת

אם, הפירות נמצאו באופן שמראה שהם
נפלו

יחידות נ"ל

אפילו יותר (מקרה) אם (הרי) אלו (של)

ואי צרכ הינוח

ואם רואים שמישהו הניח אותם

אפילו ציל נאכט

אפילו פחות מכך - פחות מקר

IC σ 'NJ

אם לא (אם יהיה אוסור לקחת)

הערות

⁵ החרס נכנס לעיגול שלא בכוונה.

⁶ הכסף נכנס ללחם שלא בכוונה.

⁷ אנפוריא - כלים חדשים, מלשון - אין פה ראייה, כיון שהוא כלי חדש.

ביאורי מילים

פיכ

1526

ה'כ"א נ"א

הציר

¹³C

'NJ

היכי

היכי דמי

אי

טובא

בציר

נמי

ציון: _____

א"ר עוקבא בר חמא במכנשתא דבי דרי עסקינן

במכנשתא⁸ דבי דרי⁹ (בלחן) אוסיפת הארנות

עסקינן אנו אוסקים (מאור)

ד-נפיש טרחייהו ש-מרובה טרחתם (יש טרחה רבה

באוספתם)

הדר אתי ושקיל ליה חולר ובא ולקח אותם

ולא מפקר ליה ולא מפקיר אותם

בעי רבי ירמיה חצי קב בשתי אמות מהו

הצי הסתפק

הערות

⁸ חג הסוכות נקרא חג האסיף כיון שבתקופתו אוספים את התבואה לבית שלא תתקלקל מהגשם, ואונקלוס תרגם חג האסיף חגא ד-כנשא. וכן בית כנסת נקרא כך משום שאנשים מתכנסים לתוכו לתפילה.

⁹ גורן מקום בשדה (מוקף מחיצות ללא גג), ששמרו בו את גרעיני התבואה כימות הקיץ. עיין ברות (פרק ג' ב') הנה הוא (בועז) זרה את גרן השערים הלילה. (ועי' מצודות ציון יואל פרק ב' כ"ד בביאור הפסוק ומלאו הגרנות בר).

ביאורי מילים

ד-נפיש

במכנשתא

הדר

דבי דרי

אתי

עסקינן

שם:

במכונשתא

דבי דרי

עסקינן

ד-נפיש

הדר

אתי

נח

נח הפין

טעאנא

נח הטעא (נח הסיבה העיקרית) שקב
בארבע אמות הרי אלו שלו

נחום

נחום

אנא

אנא

נחא חשיבי

נחא חשיבי

נחא

נחא

נחא - נחא שכן

נחא ונחא

נחא¹⁰

נחא בספק

הערות

¹⁰ תיקו תרגומו תעמיד, והכוונה תעמיד את זה בספק, כלומר זה נשאר ספק. ובדרך רמז אמרו תיקו ר"ת תשבי יתרץ קושיות ואבעיות.

ביאורי מילים

נחא

נחא

נחא

נחא

נחא

נחא



כ"א ע"ב

כ"א ע"ב

איתמר יאוש שלא מדעת

¹¹ אִיתָנָה

NICJ (הבית הלאומי, ICJ)

עליון, חן, חן

לפי נחל, עולה ורואה

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

(777) 444-4444

ICNδδ ∫δC

[כ' העומר] (כ"ח - א"ח) - ארבעה

$\text{C}^0 \cap \text{C}^\infty = \text{C}^\infty$

אם חולקים

ନିମ୍ନ ଲିଖିତ

।८'०।८।

୧୮୮୩-୩୩

על"מ פון אירע 1250-ע

ଶିଳ୍ପ

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

על צדק ושלום

הערות

¹¹ הרבה פעמים המילה אתמר היא מילת פתיחה לפני מחלוקת אמוראים.

ביאורי מילים

אִיתָנָה

3-NE4177

כא הוי

123

১৮৮৮

ICJIC

שם:

איתמר

לא הוי

פליגי

ד-שמעיניה

דכי

אתא

דכי אתא ליה

באיסורא הוא דאתא

ליה¹²

דלכי ידע

ד-נפל מיניה

מימר אמר

סימנא אית לי באויה

יהבנא סימנא

ושקינא ליה

הערות

¹² באיסורא - כשהוא מצא את האבירה, הוא היה חייב להחזירה, והיה אסור לו לקחת אותה לעצמו.

ביאורי מילים

דלכי ידע

מימר אמר

אית לי

באויה

יהבנא

ושקינא



שעם:

בזוטו של ים

אע"ג

רחמנא

שרייה

כדבעינן

לקמן

୪୭। ୧୦୫-୩

କାମ୍ବଳ ଚୌକ-୩

יִשְׂרָאֵל יְהוָה

IC₇09-N

୧।C'N-୭ ଲିଓ

(83" ୧୫ ଚଳନେତ୍ର) 83" ୧୫ ଚଳନେତ୍ର-୩

UNN ၂၁၂-၉

$$\int \rho_C \rho_N \rho_O$$

(N אעל חלל) N-אעל

לכאן נעבטן און אונזערע

תא שמע פירות מפוזרין

י"ט ט"ז תמוז

(b)(5) DPP

15 $\delta N e$ ICN

ଚିତ୍ର-୩ ଧର୍ମା ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ

חילוף

סימן לזכור את י"ה הקושיות על אביי

ורבא. צאנז: פ - פירות מפולין

בא ותשמע (ראייה לאחז, וקושיא לשני)

הר"ר אהרן (אהרן) אבי צבי, נפ' ה'תשנ"ב

הערות

¹⁵ הפירוש המדויק של **תא שמע** הוא **בא תשמע ותבין**, וכן **פי' רש"י** בפרשת מקץ עה"פ ואני שמעתי עליך **תשמע** חלום לפתור אותו וז"ל **תשמע** לשון הבנה והאזנה.

ביאורי מילים

כ"י פסח'י

ד'ת די

הוי' יצאנו

מהשת

୪୩। ୧୮୫-୩

8Ne 1CJ

הוי יאוש

ד-לכי ידע

לית לי

מהשתא

Page 10 of 10

תא שמע

ציור: _____:

הרי ICNR רב עוקבא בר חנא

ICN חכ

ICCF



לכבוד הנהלת ת.ד. 905

כלכלן | אוסיפת | הדרנות, מחאה

עסקין

IC'ର ନିଅନ୍ତୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ-କ

ההצעים העליון את כל

ת"ש מעות מפוזרות הרי אלו שלו

ICNIC

၁၇၈

פתס נ'י

על (מחצות מפולרות) pc , (מחצית μ יח)

୧୮୮୩, ୧୯୩୮ ମସିହା

၇၈၃၊ လောဘ

כמו שרבי יצחק (פירש המקום אחר)

୧୧୪ ପୃଷ୍ଠା

ଫିଙ୍ଗି ପଢ଼ା

1012 eNENd

ענענע (פארק) אראק

IN IC3

pc | cc

ביאורי מילים

ICD

173 123

הכא

אָס

אנחנו

ICNIC